

Ermənilər 30 il ərzində bizim torpaqlarımızı ancaq istismar edirdi, təbii sərvətləri talayırdı, evləri dağıdırdı, sökürdü. Sonra da deyirdi ki, bura erməni torpağıdır. Bura heç vaxt erməni torpağı olmayıb və bundan sonra heç vaxt olmayacaq. Bu, Azərbaycan torpağıdır. Biz azərbaycanlılar – bu torpaqların sahibləri qayıtmışıq. Düşməni torpağımızdan qovaraq, düşmən ordusunu məhv edərək, qəhrəmanlıq, fədakarlıq göstərərək qayıtmışıq.

İlham ƏLİYEV
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Şərqi Zəngəzur və Qarabağ sürətlə yenidən qurulur

Azərbaycan ötən il sentyabrın 27-də Ermənistan Ordusunun başladığı hücumu əks-həmlə əməliyyatları ilə cavab verdi. Vətən müharibəsinin 44 günü ərzində Silahlı Qüvvələrimizin qarşısında duruş gətirə bilməyəcəyini, iflasa məhkum olacağını anlayan düşmən məğlubiyyətini etiraf etmək məcburiyyətində qaldı, keçən il noyabrın 10-da isə Azərbaycan, Rusiya prezidentləri və Ermənistan baş naziri tərəfindən üçtərəfli bəyanat imzalandı. Bununla da 30 ildən artıq davam edən münaqişəyə, torpaqlarımızın işğalına son qoyuldu, Cənubi Qafqaz bölgəsinin gələcək inkişafına yönələn fəaliyyətin yeni formatı şərtləndirildi. Bəyanatın müddəalarına uyğun olaraq, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi zonasında atəşin və bütün hərbi əməliyyatların dayandırılması elan edildi. Ötən il dekabrın 1-dək Kəlbəcər, Ağdam və Laçın rayonları mərhələ-mərhələ Azərbaycan Respublikasına qaytarıldı.

Yeri gəlmişkən, xatırladaq ki, 1992-1993-cü illərdə Ermənistan təkəvə Qarabağın dağlıq hissəsini tutmaqla kifayətlənməmişdi və təcavüzkarlığını daha da genişləndirmişdi. Belə ki, 1993-cü il martın 27-dən aprelin 2-dək Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən Azərbaycan Respublikasının Kəlbəcər rayonu işğal edilmişdi. Azərbaycan Kəlbəcər rayonuna erməni təcavüzü başlayandan dərhal sonra bölgədə yaranmış vəziyyət haqqında BMT-nin Baş katibinə və Təhlükəsizlik Şurasının sədrinə məlumat vermişdi. Azərbaycanın bu tələbi Türkiyə tərəfindən müdafiə olunmuşdu. Məhz Kəlbəcərin işğalından sonra Türkiyə dövləti Ermənistanla sərhədini bağlamışdı.

Kəlbəcərin işğalının əsas səbəkarının xəyanətkar AXC-Müsavət hakimiyyəti olduğu sirr deyil. Bunu o dövrün insanları yaxşı xatırlayırlar. Məhz onların yarıtılmaz fəaliyyəti nəticəsində 1993-cü ilin aprel ayında Kəlbəcər işğal edildi. Bu zaman çox sayda insan erməni faşizminin qurbanına çevrildi, sağ qalan soydaşlarımız isə məcburi köçkün həyatı yaşadı.

Dövlətimizin başçısı ayrı-ayrı

Azərbaycanda çox dəqiq təsəvvür var. Hər kəs bilir ki, Şuşa və Laçının işğala məruz qalması AXC-Müsavət cütlüyünün xəyanəti nəticəsində baş vermişdir. O vaxt hakimiyyət uğrunda mübarizə gedirdi, AXC-Müsavət cütlüyü hakimiyyətə can atırdı, nəyin bahasına olursa-olsun hakimiyyəti zəbt etməyə çalışırdı və onların nəzarəti altında olan bəzi qüvvələr, bəzi satqınlar Şuşanı demək olar ki, ermənilərə təhvil verdilər və Şuşa demək olar ki, müdafiə olunmadı. Şuşada olan bəzi silahlı dəstələr Şuşadan çıxdı və faktiki olaraq Şuşa ermənilərə təslim edildi. Məhz bunun nəticəsində Azərbaycanda hakimiyyət böhranı yaşandı və AXC-Müsavət cütlüyü bundan istifadə edib qanunsuz yollarla hakimiyyəti uzaqlaşdırıb, hərbi çevriliş törədib hakimiyyətə gəldi. Şuşa və Laçının işğal altına düşməsi sif AXC-Müsavət cütlüyünün xəyanətidir, satqınlığıdır...”

Bəli, o dövr dövlətimizin başçısının çıxışında vurğuladığı kimi, milli rəzalət dövrü idi. AXC-Müsavət hakimiyyəti dünya miqyasında bəlkə də ən biabırçı hakimiyyətlərdən biri idi, bəlkə də birincisi idi. Ölkə əldən gedirdi, respublikada vətəndaş qarşıdurması pik

altındaki yaşayış sahələrimizi, eləcə də Kəlbəcər və Laçın rayonlarını yerlə bir etdi, salamat bir bina, bir infrastruktur belə saxlamadı. Bir sözlə, bütün yaşayış məntəqələrini xarabalığa çevirdi. Yeraltı və yerüstü sərvətlərimizi talan etdi. Erməni barbarlığı o həddə çatdı ki, hətta evlərin pəncərə çərçivələri, unitazları belə oğurlandı.

Kəlbəcər rayonunun işğaldan azad olunmasını tarixi hadisə kimi dəyərləndirən və ərazi baxımından bizim ən böyük rayonlarımızdan biri olduğunu vurğulayan Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxışlarının birində qeyd edib ki, Kəlbəcər bizim qədim torpağımızdır: “Kəlbəcərin tarixi abidələri bizim böyük sərvətimizdir. Həm məscidlər, həm kilsələr bizim tarixi sərvətimizdir. Azərbaycan xalqı onu yaxşı bilir və bütün dünya bilməlidir ki, Kəlbəcərdə mövcud olan kilsələr qədim Qafqaz Albaniyası dövlətinə məxsusdur. Bunu təsdiqləyən bir çox tarixi sənədlər var. Bu, heç kəsə sirr deyil. Sadəcə olaraq, erməni “tarixçiləri” və saxtakarlar qədim alban kilsələrini saxtakarlıqla erməniləşdiriblər, öz yazılarını oraya əlavə ediblər və bu kilsələri

Bu gün bütün Qarabağ, o cümlədən Kəlbəcər və Laçın rayonları geniş tikinti-quruculuq meydanına çevrilib. Dövlətimizin başçısı və birinci xanım Kəlbəcərdə olarkən, Toğanalı-Kəlbəcər avtomobil yolu üzərində Murovdağında inşa olunacaq 11,6 kilometrlik tunelin təməlqoyma mərasimi keçirilib.

Xatırladaq ki, Göygöl və Kəlbəcər rayonlarını birləşdirən avtomobil yolunun layihə uzunluğu 81 kilometr təşkil edir. Dövlət başçısının tapşırığına əsasən avtomobil yolu Qarabağın inkişaf planı nəzərə alınmaqla 2-4 hərəkət zolaqlı olmaqla 1-ci və 2-ci texniki dərəcəyə uyğun olaraq inşa edilir. Layihənin 16-cı kilometrlik hissəsindən Murovdağ silsiləsi başlanır və yüksəklik 1900 metrədən Murovdağ zirvəsinədək 3260 metrə qədər artır. Ərazinin çətin relyefi və təhlükəsizlik məsələləri nəzərə alınaraq Murovdağ silsiləsinin altından 11,6 kilometrlik tunelin tikintisi nəzərdə tutulur. Bundan başqa, indi Kəlbəcərdəki Lev çayı üzərində 4,4 MVt gücündə “Kəlbəcər-1” Kiçik Su Elektrik Stansiyası tamamilə yenidən qurulur, stansiyanın maşın zalı, aqre-

çixışlarında Kəlbəcərin işğalının AXC-Müsavət hakimiyyətinin ilk cinayəti olmadığını, bundan əvvəl isə Şuşanın və Laçının işğal altına düşməsində də xəyanətkar mövqe tutduğunu diqqətə çatdırıb.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyevanın Kəlbəcər şəhərinə səfərləri çərçivəsində dövlətimizin başçısı burada Dövlət bayrağını ucaltdıqdan sonra etdiyi çıxışında bununla bağlı deyib: “Kəlbəcərin azad edilməsi tarixi hadisədir. Kəlbəcərin işğal altına düşməsi isə xalqımızın böyük faciəsi idi. Çünki Laçın və Şuşa rayonları 1992-ci ilin may ayında işğal altına düşəndən sonra ermənilərin növbəti hədəfi Kəlbəcər idi. Şuşa və Laçının işğalı ilə bağlı artıq

həddə çatmışdı, torpaqlar işğal altına düşürdü, ancaq AXC-Müsavət cütlüyü yalnız öz mənafeyini, öz marağını düşünürdü. Hakimiyyətə gəlmiş antimilli ünsürlər Azərbaycanı demək olar ki, bütün beynəlxalq tərəfdaşlardan təcrid etdilər, həm xarici, həm daxili siyasətdə kobud hərəkətlər buraxdılar və cinayətlər törətdilər...”

Lakin bütün bunlara baxmayaraq, işğalçı dövlət BMT TŞ-nin sözügedən qətnaməsinə məhəl qoymadı. Kəlbəcərlə yanaşı, digər rayonlarımızın da azad edilməsi barədə adı çəkilən beynəlxalq təşkilatın qəbul etdiyi qətnamələrə adi kağız parçası kimi yanaşdı. Düşmən Vətən müharibəsindəki parlaq Qələbəmizə qədər olan uzun illər ərzində tapdaq

özünü küleşdiriblər”.

Mənfur düşmənin Kəlbəcəri işğal edərək, burada cinayətlər törətdiyini, qanunsuz məskunlaşma apardığını bildirən Prezident İlham Əliyev deyib: “Həm Ermənistan ərazisindən qanunsuz yollarla orada insanlar məskunlaşsın, həm də xarici ölkələrdən. Bu isə hərbi cinayətdir və Cenevrə Konvensiyasına görə hərbi cinayət sayılır. Biz düşməni məsuliyyətə cəlb edəcəyik, cavab verəcəkdir, bütün hərbi cinayətlərə görə, bütün dağıntılara görə. Mən Ağdam şəhərində olarkən bir salamat bina tapmadım, Füzulidə də həmçinin, Cəbrayılda da həmçinin. Hər tərəfi dağıdıblar, elə bil ki, vəhşi qəbilə keçib oradan”.

qatı, generatoru, idarəetmə panelləri, transformatorları yenilənir. Suyu hidroaqreqata ötürən dağıdılmış plastik su borusu 1,3 kilometr məsafədə metal borularla əvəz edilir.

Beləliklə, ermənilər tərəfindən dağıdılaraq yandırılan “Kəlbəcər-1” Kiçik Su Elektrik Stansiyası tam yenidən tikilir və işlərin qarşından gələn aylarda başa çatdırılması planlaşdırılır. Rayonun energetika sisteminin bərpasında Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyevanın Kəlbəcərə səfəri çərçivəsində 110/35/10 kV-luq “Kəlbəcər” yarımstansiyasının istifadəyə verilməsi də mühüm önəm daşıyır.

(ardı 3-cü səhifədə)

Şərqi Zəngəzur və Qarabağ sürətlə yenidən qurulur

(əvvəli 1-ci səhifədə)

Dövlətimizin başçısı işğaldan azad edilmiş ərazilərin ən qısa vaxtda Azərbaycanın ümumi enerji sisteminə qoşulması, bu ərazilərin dayanıqlı və fasiləsiz elektrik enerjisi ilə təchiz edilməsi məsələsinə xüsusi diqqətlə yanaşır. Bunun nəticəsidir ki, bu istiqamətdə işğaldan azad edilmiş bütün yaşayış məntəqələrində, o cümlədən Kəlbəcər rayonunda genişmiqyaslı işlər həyata keçirilir. 110/35/10 kV-luq “Kəlbəcər” yarımstansiyasının qısa müddətə inşası həyata keçirilən layihələrdən biridir.

Kəlbəcər rayonunun Qamışlı kəndi ərazisində müasir avadanlıqlarla təchiz olunaraq inşa edilən yeni yarımstansiyada 80 MVA gücündə yeni transformatorlar quraşdırılıb. Yarımstansiyada 110 kilovoltluq açıq, 35 və 10 kilovoltluq qapalı paylayıcı qurğular yaradılıb. “Kəlbəcər” yarımstansiyası məsafədən idarəolunan SCADA Dispetçer İdarəetmə sistemində qoşulub və bunun üçün yeni idarəetmə binası tikilib. Burada ən yeni rəqəmsal texnologiyalardan istifadə edilir.

Burada onu da qeyd edək ki, ermənilər tərəfindən enerji sistemi tamamilə dağıdılan Kəlbəcər rayonuna Daşkəsəndən 70 kilometr məsafədə 110 kV-luq yüksək gərginlikli ikidövrəli

elektrikötürmə xətti çəkilib. Murov dağınyı aşmaqla çəkilən xəttin bəzi anker dayaqları dəniz səviyyəsindən 3400 metr yüksəklikdə quraşdırılıb.

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Laçında olarkən, burada hava limanının təməlini qoyublar. Tədbirdə çıxış edən dövlətimizin başçısı deyib: “Bu gün azad edilmiş torpaqlarda böyük infrastruktur obyektinin təməli qoyulur. Laçın rayonunda beynəlxalq hava limanının tikintisinə start verilir. Bu hava limanının tikintisi mənim tərəfimdən bir müddət əvvəl elan edilmişdir. Demişdim ki, azad edilmiş torpaqlarda üç beynəlxalq hava limanı tikiləcək. Artıq Füzulidə və Zəngilanda bu işlərə start verildi. Füzuli Beynəlxalq Hava Limanı bu ilin sonuna, ya da gələn ilin əvvəlinə istismara tam hazır olacaq.

Zəngilanda da işlərə start verildi, mən şəxsən Zəngilan Beynəlxalq Hava Limanının təməlini qoydum. Zəngilan hava limanının istifadəyə verilməsi tarixi yəqin ki, 2022-ci il olacaq. Kəlbəcər və Laçın rayonlarında, - mən müharibə başa çatandan sonra elan etmişdim, - yer axtarılaacaq və beynəlxalq hava limanı tikiləcək. Yerini axtarışı, əlbəttə ki, çox vaxt apardı. Çünki Kəlbəcər və Laçın rayonlarının relyefi elədir ki, burada düzən yer tapmaq mümkün deyil. Baxmayaraq ki, hər iki rayonun çox geniş ərazisi var, -

dağlar, meşələr, dərələr, təpələr, - düz yer demək olar ki, yoxdur. Yeganə bu yer seçildi ki, burada yenə də böyük torpaq işləri aparmaqla hava limanının tikilməsi mümkündür”.

Qeyd edək ki, rayonun Qorçu kəndinin ərazisində inşa ediləcək hava limanı bir neçə mühüm amili özündə ehtiva edir. İlk növbədə, şübhəsiz ki, burada aeroportun tikilməsi ümumilikdə bölgənin sosial-iqtisadi inkişafına təkan verəcək, turizm potensialının artırılmasına səbəb olacaq.

Laçın hava limanının inşası, həm də işğaldan azad edilmiş tarixi torpaqlarımızda aparılan abadlıq-quruculuq işlərinin miqyasını göstərir. Olduqca mühüm strateji əhəmiyyətə malik olan bu aeroport logistik mərkəzlərin yaradılmasına da töhfə verəcək. Laçın hava limanı Azərbaycanın dəniz səviyyəsindən ən hündürdə yerləşən aeroportu olacaq. Uçuş-ənmə zolağının uzunluğu 3 kilometr təşkil edəcək hava limanında 6 təyyarə dayanacağıının inşası nəzərdə tutulur. Bu hava limanı Kəlbəcər rayonu ərazisinə hava nəqliyyatı ilə gediş-gəlişi asanlaşdıracaq.

Azərbaycan Prezidentinin Laçın Beynəlxalq Hava Limanının təməlqoyma mərasimində qeyd etdiyi kimi, azad edilmiş bölgələrin - Şərqi Zəngəzurun, Qarabağın bərpası, insanların bu zonaya qaytarılması üçün

yeni imkanlar açılır. Bu tikinti işlərinin maksimum qısa müddətdə aparılması nəzərdə tutulur. Amma bu, o qədər də asan məsələ deyil. Çünki mal-materialların gətirilməsi üçün logistik problemlər var: “İndi yay başa çatır, bir müddətdən – oktyabr ayından sonra buralarda qar yağacaq. Ona görə yollardan istifadə çətinləşəcək. Hər halda, bu gün bu tarixi hadisə baş verir, biz Laçın Beynəlxalq Hava Limanının tikintisinə start veririk. Hesab edirəm ki, bu, bir çoxları üçün gözlənilməz oldu. Bəziləri bunu möcüzə hesab edirdilər. Çünki sovet dövründə heç vaxt bu bölgədə–Kəlbəcər–Laçın zonasında hava limanı olmayıb. Məhz bu səbəbə görə. Çünki çox bahalı bir layihə ola bilərdi və məqbul yer də tapmaq mümkün deyil. Ancaq biz bunu edirik. Müstəqil Azərbaycan dövləti buna da qadirdir. Buna texniki imkanlarımız da, maliyyə imkanlarımız da və güclü iradəmiz də var”.

Beləliklə, Zəngilan, Laçın və Füzuli hava limanlarının inşa edilməsi və istismara verilməsi bölgənin canlanmasına, həm yük, həm sərnişin daşımalarına, həm də Azərbaycanın öz hərbi gücünü artırmağa, hərbi infrastrukturunu yaratmağa böyük töhfə verəcək.

Vaqif BAYRAMOV,
“Xalq qəzeti”